

Ministerstwo Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

ASOS 2014-2020

**Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej
Osób Starszych na lata 2014-2020**

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

**Sprawozdanie z realizacji Rządowego Programu na rzecz Aktywności
Społecznej Osób Starszych na lata 2014-2020 – rok 2019**

Akceptuję

**Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej**

senior.gov.pl

Warszawa, wrzesień 2020 r.

Spis treści

Wprowadzenie.....	3
I. Cele Programu	4
II. Priorytety Konkursu	5
III. Podmioty uprawnione	6
IV. Analiza złożonych ofert.....	7
1. Złożone oferty w podziale na województwa	7
2. Oferty wspólne (złożone, przez co najmniej dwa podmioty uprawnione do udziału w konkursie).....	9
3. Forma prawna oferentów	10
4. Oferty złożone w podziale na Priorytety konkursu	12
5. Oferty złożone w partnerstwie	13
6. Oferty odrzucone formalnie.....	14
V. Analiza dofinansowanych ofert	15
1. Podmioty dofinansowane w podziale na województwa.....	15
2. Projekty realizowane w ramach oferty wspólnej oraz w partnerstwie	19
3. Oferty dofinansowane w podziale na formę prawną Oferenta.....	21
4. Podmioty dofinansowane w podziale na Priorytety i liczba uczestników (beneficjentów) występująca w poszczególnych Priorytetach.....	23
5. Podmioty dofinansowane ze względu na wybrany Priorytet i kierunek działań – na podstawie złożonych ofert.....	26
VI. Przykłady działań zrealizowanych w ramach edycji 2019 Programu ASOS.....	27
1. Priorytet I Edukacja osób starszych	27
2. Priorytet II Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową osób starszych.....	29
3. Priorytet III Partycypacja społeczna osób starszych	31
4. Priorytet IV Usługi społeczne dla osób starszych.....	33
5. Informacja dotycząca zmian w Regulaminie Konkursu ASOS edycja 2019 w odniesieniu do edycji 2018 r.	35
Podsumowanie	35

Wprowadzenie

Na podstawie pkt 13 załącznika do *uchwały nr 237 Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020* (M.P. z 2014 r. poz. 52), minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego składa Prezesowi Rady Ministrów sprawozdania z realizacji Programu do dnia 30 września każdego roku za rok poprzedni.

W końcu 2019 r. liczba ludności Polski wyniosła 38,4 mln, w tym ponad 9,7 mln stanowiły osoby w wieku 60 lat i więcej (ponad 25,3% populacji naszego kraju). Populacja osób w tym wieku wzrosnie do 13,7 mln do 2050 r., a to oznacza, że 40% naszego społeczeństwa będą stanowili ludzie starsi.

Analiza wskaźników demograficznych na przestrzeni ostatnich lat wskazuje, że społeczeństwo w Polsce starzeje się w coraz szybszym tempie. Wszystko wskazuje, że ten trend będzie się w najbliższych latach umacniał. Dlatego też ważna jest jak najdłuższa aktywność osób starszych. Aktywni seniorzy to osoby posiadające dużą zdolność i chęć do pracy oraz wnoszące istotny wkład w rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

Głównym celem polityki społecznej wobec osób starszych jest stałe podnoszenie jakości życia seniorów poprzez umożliwienie im pozostawania jak najdłużej samodzielny i aktywnymi oraz zapewnienie bezpieczeństwa.

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zwane dalej „MRPiPS”, realizuje *Rządowy Program na rzecz Aktywności Społecznej Osób Starszych na lata 2014–2020*, zwany dalej „Programem ASOS”, przyjęty przez Radę Ministrów 24 grudnia 2013 r. Program jest przedsięwzięciem kompleksowym, uwzględniającym obszary i kierunki wsparcia umożliwiające osiągnięcie celu głównego, jakim jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych dla godnego starzenia się poprzez aktywność społeczną. Program zakłada praktyczne włączenie sektora organizacji pozarządowych do działań służących aktywizacji seniorów.

Na jego realizację przeznaczone zostało 40 mln zł rocznie aż do 2020 r.– łącznie 280 mln zł.

W ramach edycji 2019 Programu ASOS złożono 1346 ofert na łączną kwotę 153,5 mln zł. Do dofinansowania zostało przyjętych i zrealizowano 309 ofert na łączną kwotę 37,9 mln zł, co stanowiło 24,7% zapotrzebowania zgłaszanego przez Oferentów.

Niniejsze sprawozdanie z realizacji Programu ASOS – rok 2019 zostało opracowane w oparciu o analizę ilościową i jakościową ofert i sprawozdań złożonych przez Oferentów po zakończeniu realizacji projektów.

I. Cele Programu

Celem Programu ASOS jest poprawa jakości i poziomu życia osób starszych oraz zagospodarowanie ich potencjału poprzez umożliwienie im aktywności społecznej.

Cel główny Programu jest realizowany przez cele szczegółowe:

1. Zwiększenie różnorodności i poprawa jakości oferty edukacyjnej dla osób starszych:

1) tworzenie ofert odpowiadających problemom osób starszych znajdujących się w trudnej sytuacji, w tym w szczególności w procesie wykluczenia społecznego;

2) promowanie nowych rozwiązań na rzecz motywowania osób starszych do uczenia się dla zachowania aktywności, w tym szczególnie osób starszych pozostających w niekorzystnej sytuacji;

3) tworzenie specjalnej oferty dydaktycznej oraz nowych form inicjatyw edukacyjnych, odpowiadających na potrzeby osób starszych, w tym w szczególności w procesie wykluczenia społecznego;

4) rozwój oferty edukacyjno-kulturalnej.

2. Tworzenie warunków dla integracji wewnątrz- i międzypokoleniowej osób starszych przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury społecznej, m.in. poprzez pogłębianie wiedzy na temat zmian biologicznych, zdrowotnych, społecznych zachodzących wraz z wiekiem w ramach przygotowywania społeczeństwa do starości.

3. Rozwój zróżnicowanych form aktywności społecznej, w tym upowszechnianie wolontariatu, partycypacji w procesach decyzyjnych, w życiu społecznym, w tym udział osób starszych w kształtowaniu polityki publicznej.

4. Zwiększenie dostępności, podniesienie jakości usług społecznych oraz wspieranie działań na rzecz samopomocy i samoorganizacji:

1) rozwój systemów wsparcia umożliwiających zaspokojenie specyficznych dla wieku podeszłego potrzeb, w szczególności osobom starszym o ograniczonej samodzielności;

2) rozwój usług społecznych w sferze sportu, turystyki, rekreacji i kultury.

II. Priorytety Konkursu

W trakcie naboru, w ramach edycji 2019, do dofinansowania przyjęto i zrealizowano 309 ofert w ramach 4 priorytetów:

- I. **Edukacja osób starszych** (26% alokacji środków) – dotację otrzymało 81 ofert;
Priorytet obejmuje w szczególności działania mające na celu:
 - rozwój oferty edukacyjnej skierowanej do seniorów;
 - wykorzystanie potencjału wzajemnego uczenia się;
 - rozwój innowacyjnych form edukacji, w tym nieformalnej i poza formalnej;
 - promowanie wolontariatu kompetencji;
 - rozwój korzystania z nowych technologii oraz przeciwdziałania e-wykluczeniu wśród osób starszych.
- II. **Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową** (27% alokacji środków) – dofinansowano 82 oferty;
Priorytet obejmuje w szczególności działania zakładające rozwój różnych form aktywności osób starszych przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury społecznej (takich jak np. biblioteki publiczne, domy kultury) oraz włączenie do wspólnych działań młodszego pokolenia, co pozwoli na budowanie wzajemnego zrozumienia oraz rozwój umiejętności społecznych.
- III. **Partycypacja społeczna osób starszych** (23% alokacji środków) – dotację otrzymało 71 ofert;
Priorytet obejmuje w szczególności działania na rzecz zwiększenia udziału osób starszych w życiu publicznym, społecznym, gospodarczym, kulturalnym i politycznym, przyczyniające się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.
- IV. **Usługi społeczne dla osób starszych** (24% alokacji środków) – dofinansowano 75 ofert;
Priorytet obejmuje w szczególności działania służące rozwojowi różnych form wsparcia poprzez zwiększenie dostępności i podniesienie jakości usług społecznych dla osób starszych.

III. Podmioty uprawnione

Podmiotami uprawnionymi do korzystania z dotacji są:

- 1) organizacje pozarządowe, o których mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057), m.in. stowarzyszenia (w tym stowarzyszenia zwykłe) oraz jednostki terenowe stowarzyszeń posiadające osobowość prawną, związki stowarzyszeń, fundacje, kółka rolnicze, cechy rzemieślnicze, izby rzemieślnicze, izby gospodarcze, samorządy gospodarcze i wspólnoty mieszkaniowe;
- 2) podmioty określone w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – w tym:
 - a) osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, o których mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
 - b) stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
 - c) spółdzielnie socjalne, o których mowa w ustawie z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1205 oraz z 2020 r. poz. 875) w zakresie działalności społecznie użytecznej w sferze zadań publicznych,
 - d) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. z 2020 r. poz. 1133), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

IV. Analiza złożonych ofert

W dniu 30 listopada 2018 r. ogłoszona została edycja 2019 otwartego konkursu ofert w ramach Programu ASOS. Nabór trwał 22 dni – od 30 listopada do 21 grudnia 2018 r. Wyniki konkursu ogłoszone zostały w dniu 15 marca 2019 r.

W trakcie naboru, w ramach edycji 2019, złożono 1346 ofert w ramach 4 priorytetów:

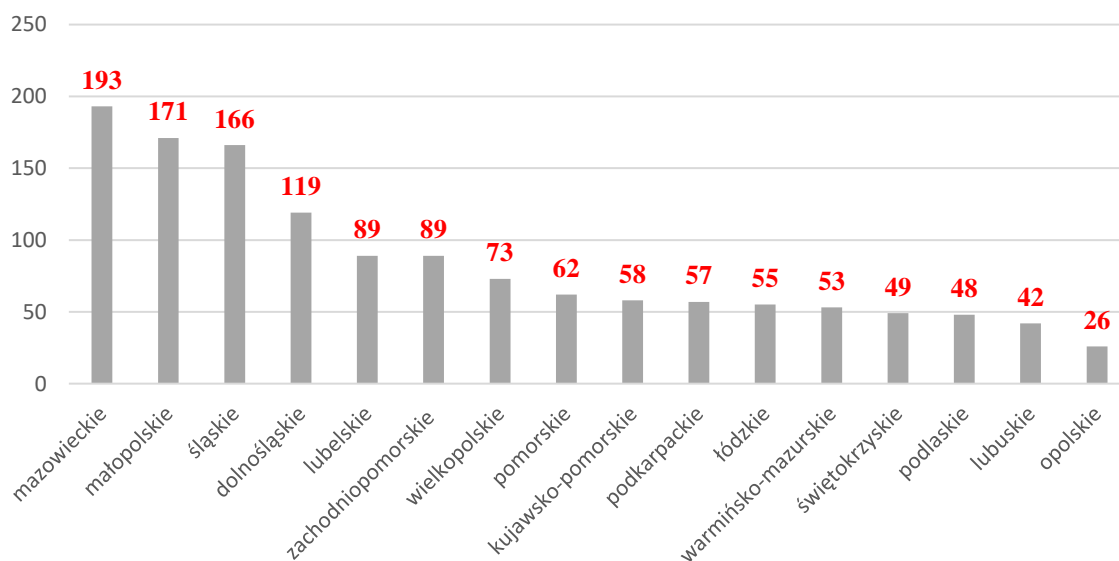
- I. **Edukacja osób starszych** – złożono 395 ofert;
- II. **Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową** – złożono 523 oferty;
- III. **Partycypacja społeczna osób starszych** – złożono 185 ofert;
- IV. **Usługi społeczne dla osób starszych** – złożono 243 oferty.

1. Złożone oferty w podziale na województwa

Rozkład liczbowy złożonych ofert w ramach edycji 2019 Programu ASOS w podziale na województwa przedstawiał się następująco: najwięcej wniosków wpłynęło z województw: mazowieckiego (193 oferty), małopolskiego (171 ofert), śląskiego (166 ofert), dolnośląskiego (119 ofert). Najmniej wniosków zostało złożonych przez podmioty z województwa: opolskie (26 ofert), lubuskie (42 oferty), podlaskie (48 ofert), świętokrzyskie (49 ofert).

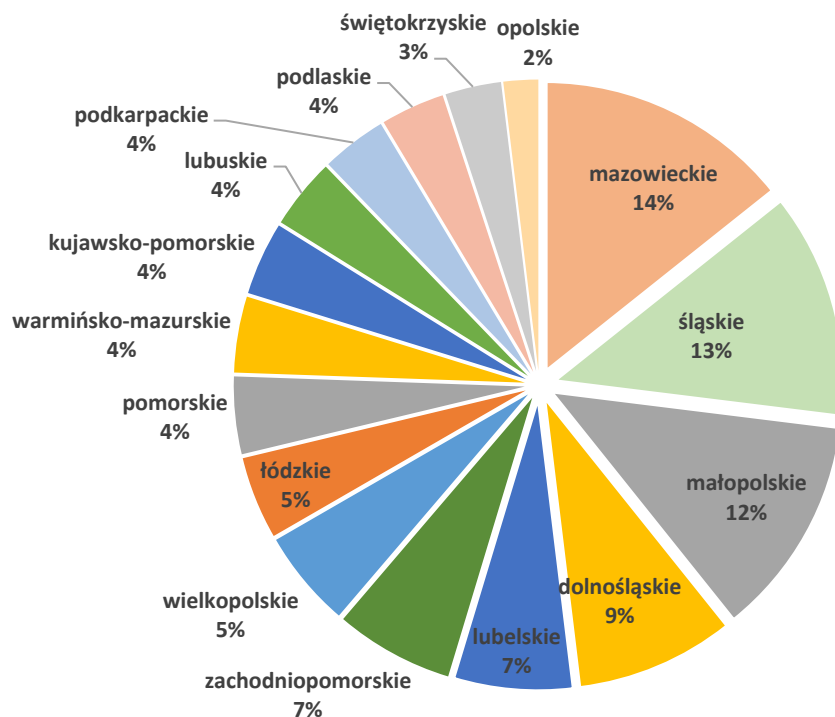
Oferty złożone przez organizacje z czterech województw: mazowieckiego, małopolskiego, śląskiego i dolnośląskiego stanowiły łącznie blisko 50% wszystkich złożonych ofert – 48,2% (649 ofert). Najmniej ofert wpłynęło z województw: opolskiego, lubuskiego, podlaskiego, świętokrzyskiego - 12,3% wszystkich złożonych ofert. Z tych województw łącznie złożono 165 ofert, czyli porównywalną liczbę do liczby ofert złożonych z województwa śląskiego (166 ofert).

Wykres 1. Oferty złożone z podziałem na województwa

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS¹).

Wykres 2. Udział ofert nadesłanych z poszczególnych województw w liczbie ofert konkursowych ogółem

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

¹ Większa liczba ofert w zestawieniu, tj. 1350 wynika z faktu, iż wśród 1346 złożonych ofert, 4 oferty były złożone wspólnie przez podmioty z dwóch różnych województw.

Porównując rozłożenie regionalne ofert złożonych w ramach edycji 2019 Programu ASOS, z poprzednimi latami należy zwrócić uwagę na utrzymujące się wysokie zainteresowanie konkursem w niektórych regionach kraju, w tym najwyższe w województwach: mazowieckim, małopolskim, śląskim oraz dolnośląskim.

2. Oferty wspólne (złożone, przez co najmniej dwa podmioty uprawnione do udziału w konkursie)

Regulamin konkursu umożliwia złożenie oferty wspólnej przez kilka (co najmniej dwie) organizacji pozarządowych lub podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3 ustawy dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Oferta wspólna zawiera dodatkowe informacje w stosunku do oferty składanej przez jeden podmiot, m.in. o sposobie reprezentacji podmiotów wobec administracji publicznej oraz o zadaniach w ramach realizacji zadania publicznego, które wykonywać będą poszczególne organizacje lub podmioty składające ofertę wspólnie.

Tabela 1. Oferty złożone w ramach oferty wspólnej z podziałem na województwa.

Województwo	Liczba ofert złożonych w ramach oferty wspólnej
mazowieckie	4
małopolskie	4
podlaskie	4
śląskie	3
warmińsko-mazurskie	3
dolnośląskie	2
kujawsko-pomorskie	2
wielkopolskie	2
zachodniopomorskie	2
lubelskie	1
łódzkie	1
pomorskie	1

Województwo	Liczba ofert złożonych w ramach oferty wspólnej
świętokrzyskie	1
lubuskie	0
opolskie	0
podkarpackie	0

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS²).

W 2019 r. wśród wszystkich złożonych 1346 w konkursie ofert 1,93% stanowiły oferty wspólne (26 ofert). Najwięcej ofert wspólnych zostało złożone przez oferentów z województw: mazowieckiego (4), małopolskiego (4) i podlaskiego (4). W przypadku województw lubuskiego, opolskiego i podkarpackiego nie wpłynęły żadne oferty wspólne.

3. Forma prawna oferentów

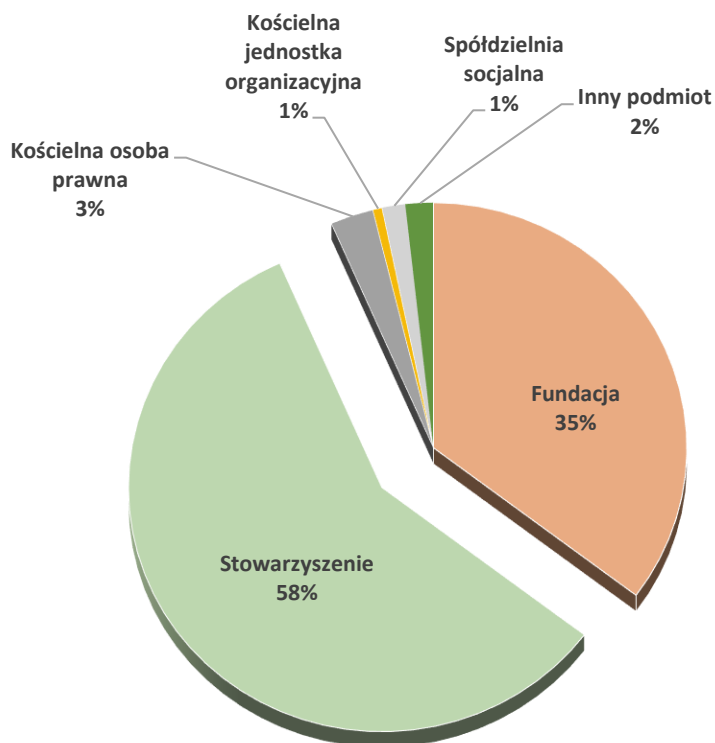
1346 ofert w ramach konkursu w 2019 r. zostało złożonych przez 1353 oferentów:

- 789 oferentów, którzy złożyli oferty stanowiły stowarzyszenia, co stanowiło 58,3% wszystkich oferentów biorących udział w konkursie;
- 475 oferentów, którzy złożyli oferty stanowiły fundacje, co stanowiło 35,4% wszystkich oferentów biorących udział w konkursie;
- 37 oferentów, którzy złożyli oferty stanowiły kościelne osoby prawne, co stanowiło 2,7% wszystkich oferentów biorących udział w konkursie;
- 24 oferentów, którzy złożyli oferty stanowiły podmioty o innej formie prawnej (takich jak np. federacje organizacji pozarządowych czy spółki z o. o. działające non profit), co stanowiło 1,8% wszystkich oferentów biorących udział w konkursie;
- 20 oferentów, którzy złożyli oferty stanowiły spółdzielnie socjalne, co stanowiło 1,5% wszystkich oferentów biorących udział w konkursie;

² Większa liczba ofert w zestawieniu (30) wynika z faktu, iż wśród 26 ofert złożonych wspólnie 4 oferty były złożone wspólnie przez podmioty z dwóch różnych województw.

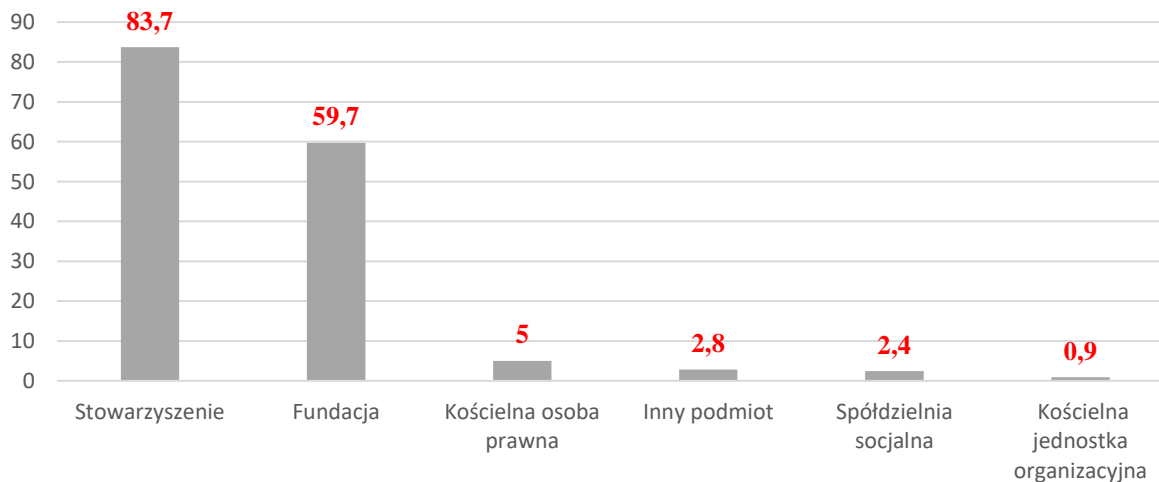
- 8 oferentów, którzy złożyli oferty stanowiły kościelne jednostki organizacyjne, co stanowiło 0,6% wszystkich oferentów biorących udział w konkursie;

Wykres 3. Złożone oferty w podziale na formę prawną oferenta w ujęciu procentowym

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

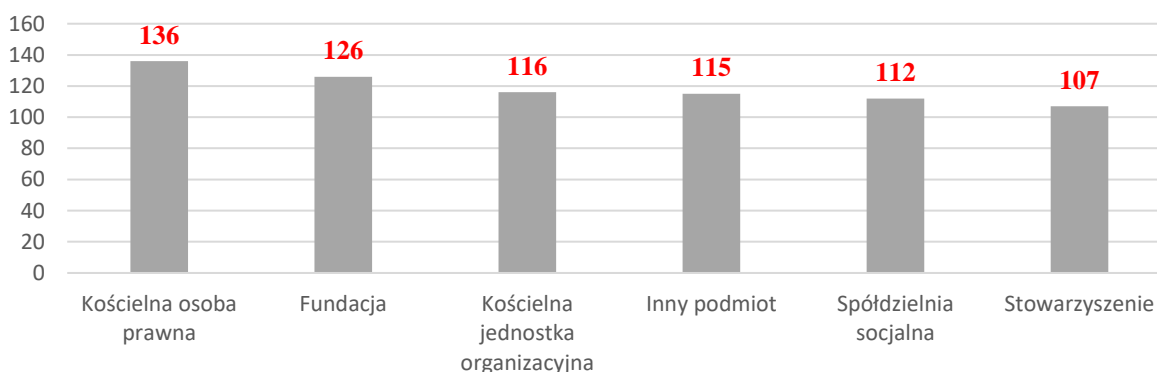
Wykres 4. Wnioskowana kwota dotacji w podziale na formę prawną Oferenta (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Ze względu na formę prawną Oferenta stowarzyszenia wnioskowały o 83,7 mln zł (54,5% łącznej kwoty, o którą aplikowali Oferenci), fundacje wnioskowały o 59,7 mln zł (38,9%), pozostali Oferenci wnioskowali w sumie o 11,1 mln zł tj. 7,2% zapotrzebowania składanego przez organizacje.

Wykres 5. Średnia wartość wnioskowanej dotacji (w tys. zł) z podziałem na formę prawną Oferenta

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Średnia wnioskowana kwota dotacji w przypadku kościelnych osób prawnych wynosiła 136 tys. zł, w przypadku fundacji 126 tys. zł, a w przypadku kościelnych jednostek organizacyjnych 116 tys. zł. Podmioty o innej formie prawnej wnioskowały średnio o 115 tys. zł. Spółdzielnie socjalne wnioskowały średnio o 112 tys. zł, a stowarzyszenia o 107 tys. zł.

4. Oferty złożone w podziale na Priorytety konkursu

W edycji 2019 Programu ASOS złożono 1346 oferty w ramach 4 priorytetów:

- I. Edukacja osób starszych;
- II. Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową;
- III. Partycypacja społeczna osób starszych;
- IV. Usługi społeczne dla osób starszych.

W ramach Priorytetów złożonych zostało:

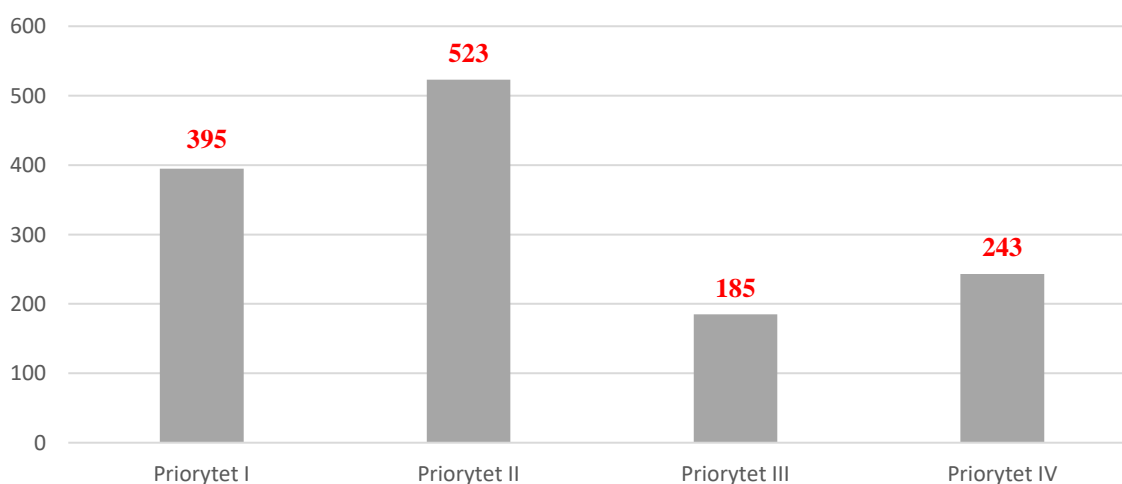
Priorytet I. – 395 ofert, co stanowiło 29% wszystkich ofert złożonych w konkursie;

Priorytet II. – 523 oferty, co stanowiło 39% wszystkich ofert złożonych w konkursie;

Priorytet III. – 185 ofert, co stanowiło 14% wszystkich ofert złożonych w konkursie;

Priorytet IV – 243 oferty, co stanowiło 18% wszystkich ofert złożonych w konkursie.

Wykres 6. Złożone oferty w podziale na Priorytety Konkursu

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

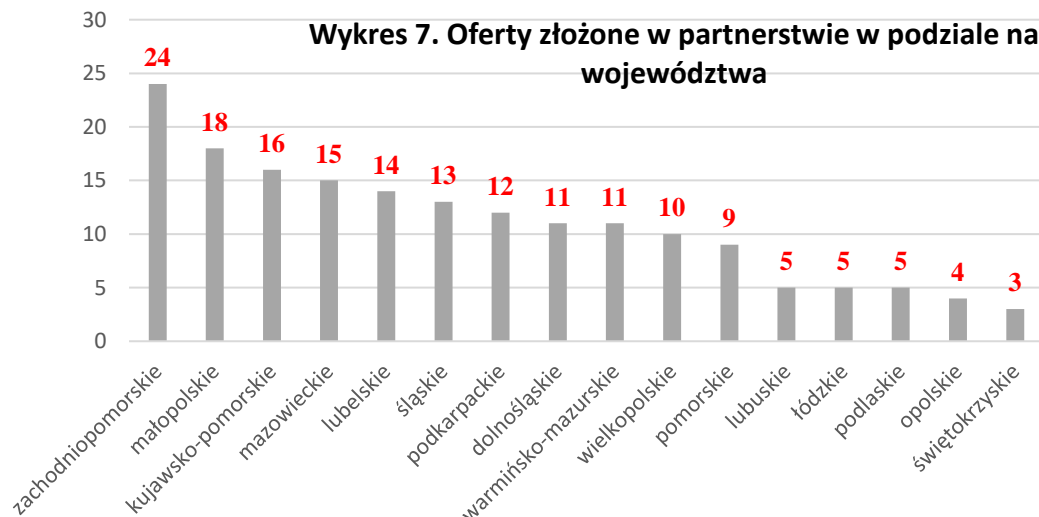
Najwięcej ofert złożono w Priorytecie I oraz Priorytecie II, co stanowi łącznie ponad 2/3 wszystkich złożonych ofert (68%). Liczba ofert złożonych w Priorytecie III oraz IV była zdecydowanie niższa i stanowiła niecałe 1/3 wszystkich złożonych ofert (32%).

5. Oferty złożone w partnerstwie

Jednostki organizacyjne, które nie mogły brać udziału w otwartym konkursie ofert, w ramach Programu ASOS, miały możliwość udziału w realizacji projektów poprzez możliwość zawarcia partnerstwa z organizacją uprawnioną do udziału w konkursie. Dopuszczalną formą partnerstwa było partnerstwo publiczno-społeczne oraz partnerstwo społeczno-prywatne. Za pośrednie korzystanie z dotacji uznaje się działania w partnerstwie, polegające na tym, że podmiot uprawniony do korzystania

z dotacji współpracuje na zasadzie partnerstwa z Partnerem – podmiotem, który samodzielnie nie jest uprawniony do złożenia oferty w ramach Programu.

W 2019 r. wśród wszystkich złożonych 1346 ofert 13% stanowiły oferty złożone w partnerstwie (175 ofert).

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS)

Przykłady jednostek sektora finansów publicznych, z którymi dopuszczano się zawieranie partnerstwa (Partnerzy):

- organy administracji rządowej;
- jednostki samorządu terytorialnego (w tym jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego) oraz ich związki;
- państwowe szkoły wyższe;
- samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej;
- państwowe lub samorządowe instytucje kultury;
- szkoły artystyczne;
- archiwa państwowe.

6. Oferty odrzucone formalnie

Ocena formalna polega na sprawdzeniu kompletności i prawidłowości oferty, zgodnie z wymaganiami podanymi w Regulaminie Konkursu ASOS. Oferty, które nie spełnią wymogów formalnych zostaną odrzucone.

Ze względów formalnych odrzucono 35 ofert złożonych w ramach Konkursu Programu ASOS – edycja 2019. Główne powody odrzucenia formalnego to:

- Wpisanie do oferty, jako Partnera, podmiotu który mógł samodzielnie złożyć ofertę;
- Wpisanie do oferty, jako Oferenta, podmiotu który nie mógł samodzielnie złożyć oferty;
- Wpisanie do oferty, jako Oferenta i Partnera, tego samego podmiotu;
- Złożone przez Oferenta sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego z poprzednich edycji nie zostało zaakceptowane przez MRPiPS;
- Przekroczony został limit złożonych ofert przez oddziały terenowe podmiotu (centralnej organizacji), które nie posiadają osobowości prawnej;
- Niekompletne i nieprawidłowe wypełnienie wszystkich pól w ofercie.

V. Analiza dofinansowanych ofert

W edycji 2019 otwartego konkursu ofert w ramach Programu ASOS do dofinansowania przyjęto i zrealizowano 309 projektów na łączną kwotę 37,9 mln zł. Na etapie rozstrzygnięcia konkursu, działaniami w ramach dofinansowanych projektów zaplanowano objęcie 159 474 beneficjentów, w tym 8 685 osób niepełnosprawnych.

1. Podmioty dofinansowane w podziale na województwa

Organizacje z województw: śląskiego, małopolskiego i mazowieckiego zrealizowały najwięcej projektów (odpowiednio 52, 43 i 42 ofert). Ponad 40% zrealizowanych projektów w edycji 2019 pochodziło z tych województw (44,3%). Najmniej projektów zrealizowano w województwie kujawsko-pomorskim (7) i opolskim (7).

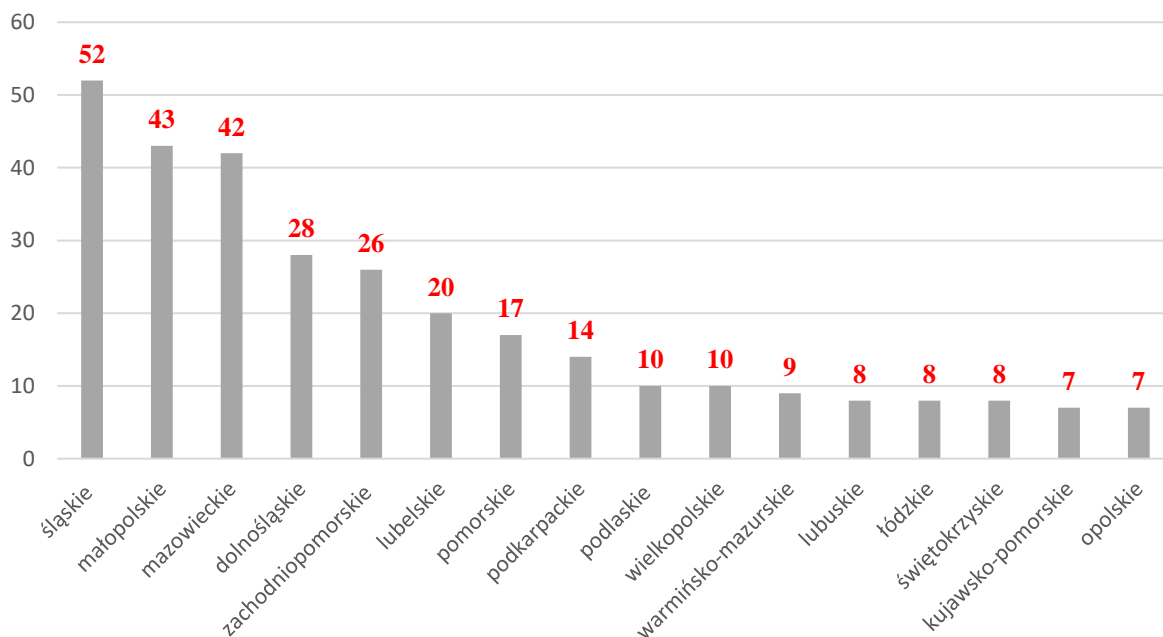
Tabela 2. Projekty dofinansowane z podziałem na województwa.

Województwo	Liczba projektów
śląskie	52 projekty (16,8% wszystkich dofinansowanych projektów)
małopolskie	43 projektów (13,9% wszystkich dofinansowanych projektów)
mazowieckie	42 projekty (13,6% wszystkich dofinansowanych projektów)

Województwo	Liczba projektów
dolnośląskie	28 projektów (9,1% wszystkich dofinansowanych projektów)
zachodniopomorskie	26 projektów (8,4% wszystkich dofinansowanych projektów)
lubelskie	20 projektów (6,5% wszystkich dofinansowanych projektów)
pomorskie	17 projektów (5,5% wszystkich dofinansowanych projektów)
podkarpackie	14 projektów (4,5% wszystkich dofinansowanych projektów)
podlaskie	10 projektów (3,2% wszystkich dofinansowanych projektów)
wielkopolskie	10 projektów (3,2% wszystkich dofinansowanych projektów)
warmińsko-mazurskie	9 projektów (2,9% wszystkich dofinansowanych projektów)
lubuskie	8 projektów (2,6% wszystkich dofinansowanych projektów)
łódzkie	8 projektów (2,6% wszystkich dofinansowanych projektów)
świętokrzyskie	8 projektów (2,6% wszystkich dofinansowanych projektów)
kujawsko-pomorskie	7 projektów (2,3% wszystkich dofinansowanych projektów)
opolskie	7 projektów (2,3% wszystkich dofinansowanych projektów)

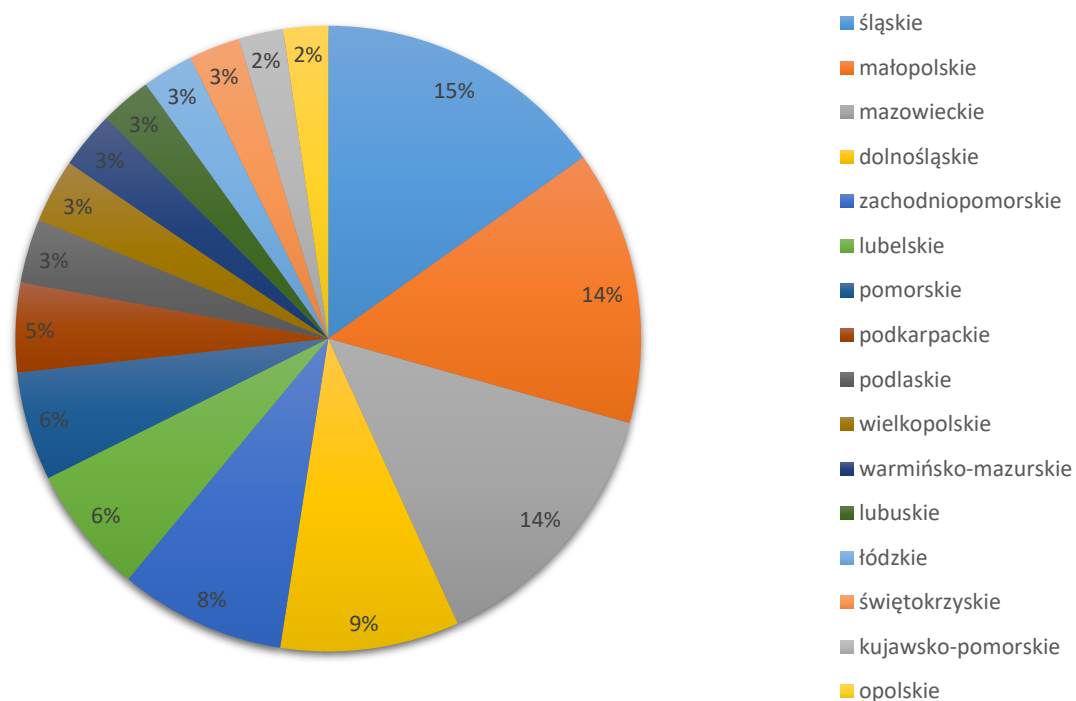
Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Wykres 8. Liczba ofert dofinansowanych z poszczególnych województw

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

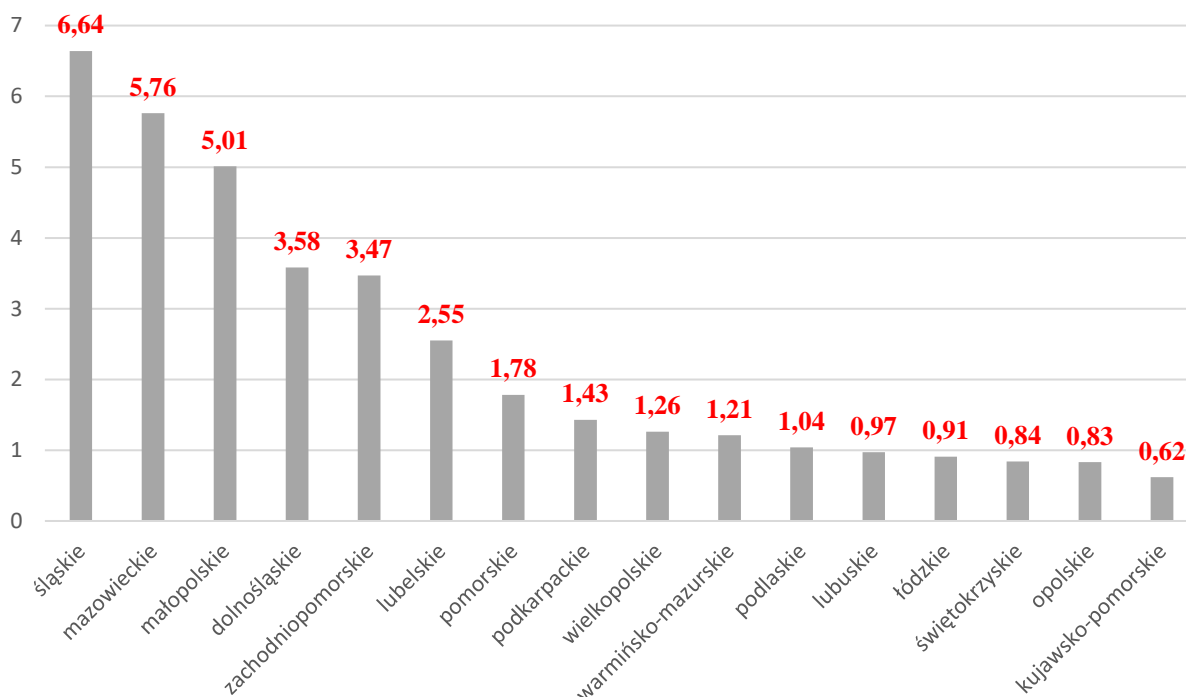
Wykres 9. Oferty dofinansowane z podziałem na województwa w ujęciu procentowym

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Najwyższe dofinansowanie otrzymały podmioty z województw: śląskiego - 6,64 mln zł, mazowieckiego - 5,76 mln zł, małopolskiego 5,01 zł mln zł. Ponad 45% środków dotacji w edycji 2019 przyznano podmiotom z trzech ww. województw (45,9%). Najniższe dofinansowanie otrzymały podmioty z województw: warmińsko-mazurskiego – 1,21 mln zł, podlaskiego 1,04 mln zł, lubuskiego 0,97 mln zł, łódzkiego – 0,91 mln zł, świętokrzyskiego 0,84 mln zł, opolskiego – 0,83 mln zł, kujawsko-pomorskiego 0,62 mln zł. Łączne dofinansowanie przyznane podmiotom z siedmiu ww. województw w wysokości 6,42 mln zł było niższe od łącznej kwoty dotacji otrzymanej przez podmioty z województwa śląskiego – 6,64 mln zł.

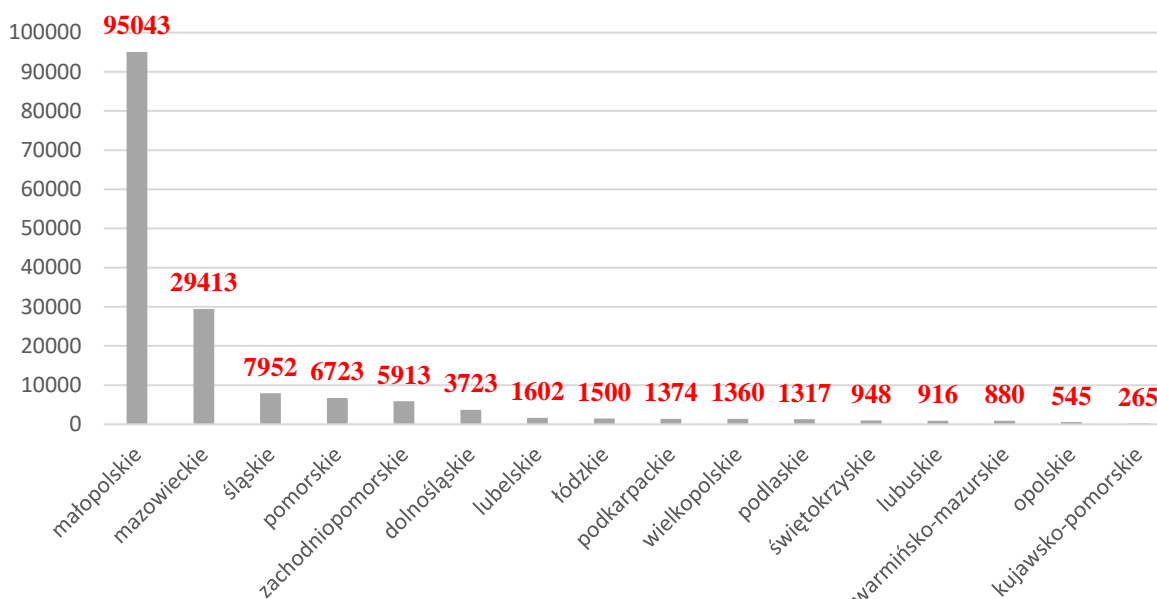
Wykres 10. Łączna kwota dotacji w podziale na województwa (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Wśród uczestników projektów (beneficjentów ostatecznych) najwięcej - 95043 osób pochodziło z województwa małopolskiego, a 29413 osób pochodziło z województwa mazowieckiego. Najmniej uczestników projektów (beneficjentów ostatecznych) pochodziło z województwa opolskiego – 545 osób oraz województwa kujawsko-pomorskiego - 265 osób.

Wykres 11. Liczba uczestników (beneficjentów ostatecznych) w podziale na województwa

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS³).

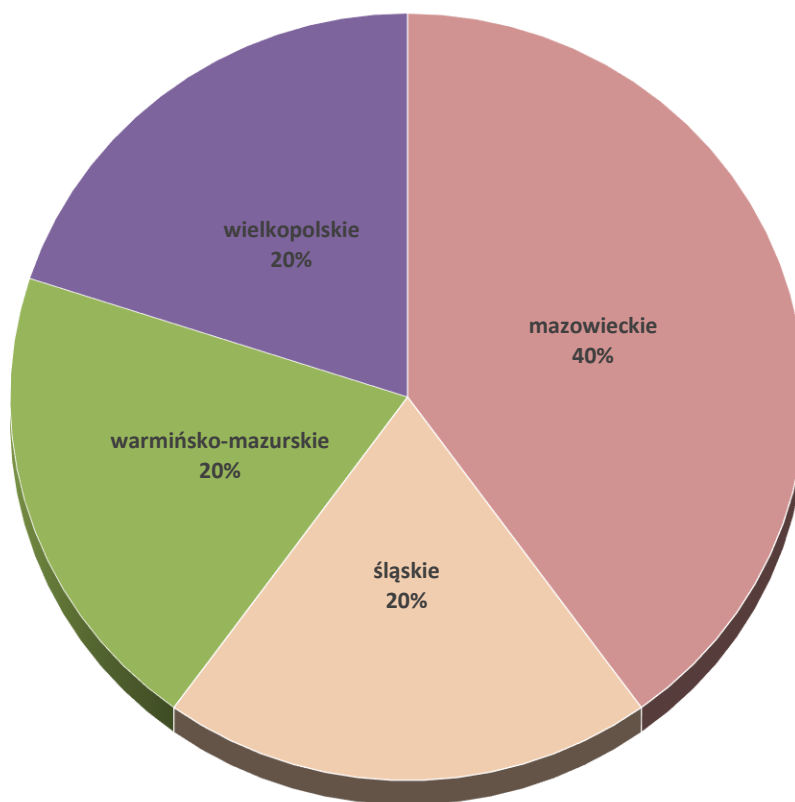
2. Projekty realizowane w ramach oferty wspólnej oraz w partnerstwie

Jak opisano w punktach IV.2 i IV.5 niniejszego sprawozdania, Regulamin Konkursu przewidywał możliwość złożenia oferty wspólnej (z innym podmiotem uprawnionym do samodzielnego aplikowania), bądź w ramach partnerstwa (partnerstwo dotyczyło jednostek samorządu terytorialnego, uczelni i innych podmiotów, przede wszystkim publicznonprawnych).

W 2019 r. do realizacji przyjęto 5 ofert wspólnych: 0 w I Priorytecie, 1 w II Priorytecie, 3 w III Priorytecie oraz 1 w IV Priorytecie. Oznacza to, że 1,6% wszystkich dofinansowanych projektów było realizowanych wspólnie przez 2 lub więcej organizacji. Oferty wspólne przyjęto do realizacji w województwie mazowieckim (2), warmińsko-mazurskim (1), śląskim (1) i wielkopolskim (1).

³ Dane zostały określone na podstawie miejsca siedziby (województwa) podmiotu, który otrzymał dotację. Powyższa metodologia dotyczy wszystkich województw.

Wykres 12. Oferty dofinansowane złożone wspólnie w podziale na województwa w ujęciu procentowym

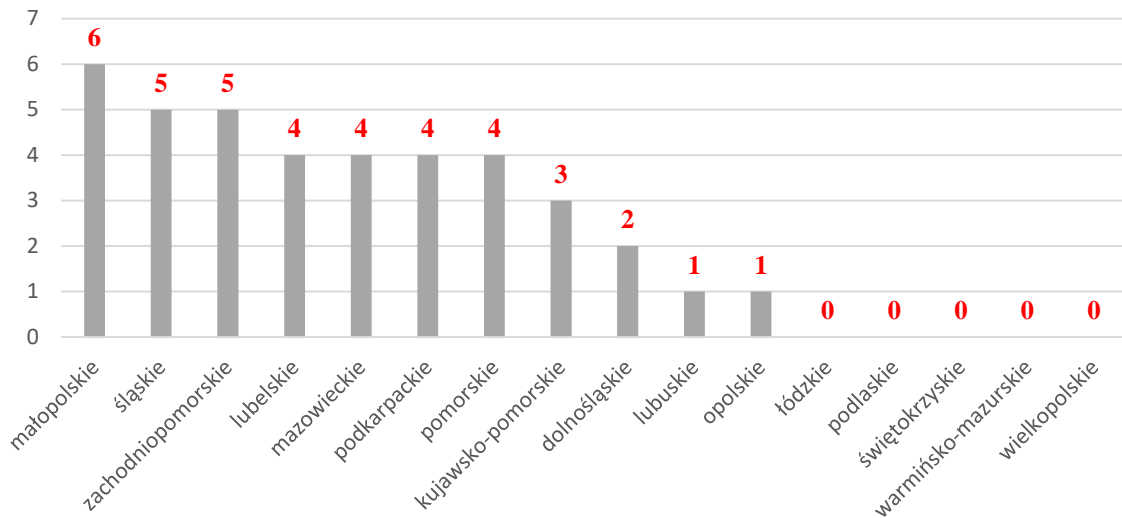

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Wśród ofert dofinansowanych, dotację otrzymało 39 złożonych w partnerstwie: 7 w I Priorytecie, 22 w II Priorytecie, 3 w III Priorytecie oraz 7 w IV Priorytecie. Oznacza to, że 12,6% wszystkich dofinansowanych projektów było realizowanych w partnerstwie.

Najwięcej ofert partnerskich zrealizowano w województwie małopolskim (6 projektów) oraz w województwie śląskim (5 projektów) i zachodniopomorskim (5 projektów). Nie zrealizowano natomiast żadnych ofert partnerskich w województwie łódzkim, podlaskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim.

Wykres 13. Oferty dofinansowane w partnerstwie z podziałem na województwa

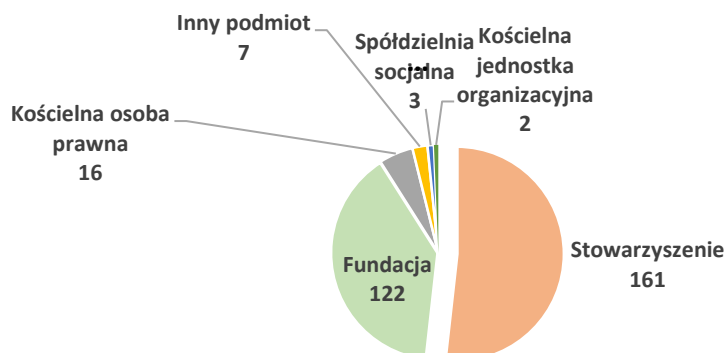

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

3. Oferty dofinansowane w podziale na formę prawną Oferenta

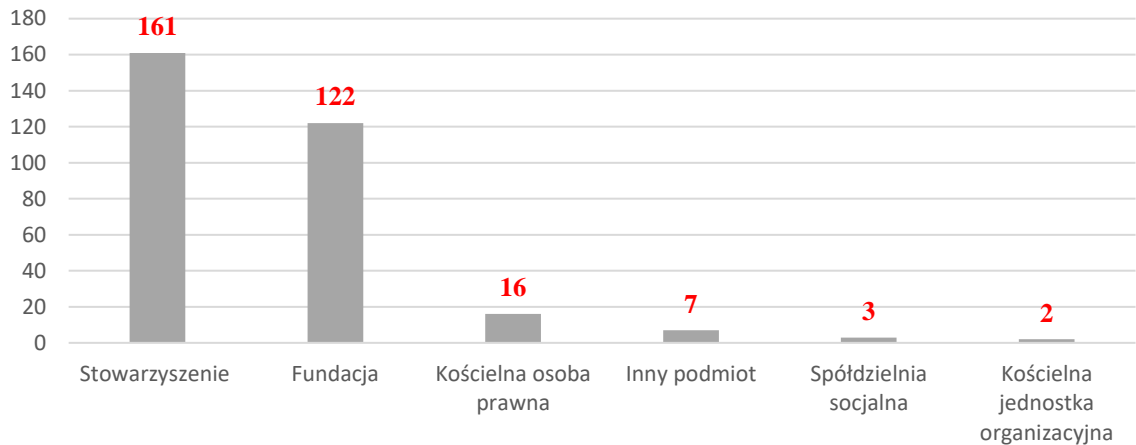
Realizatorami zadań w ramach Programu ASOS w głównej mierze są stowarzyszenia, które w edycji 2019 konkursu zrealizowały 52% wszystkich projektów (161), a także fundacje, których projekty stanowiły 39% wszystkich ofert (122). Kościelne osoby prawne (16) i kościelne jednostki organizacyjne (2) zrealizowały łącznie 6% projektów (18). Natomiast spółdzielnie socjalne (3) oraz podmioty o innej formie prawnej (7) zrealizowały łącznie 3% projektów (10).

Wykres 14. Oferty dofinansowane ze względu na formę prawną Oferenta w ujęciu procentowym

Źródło: opracowania własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS)

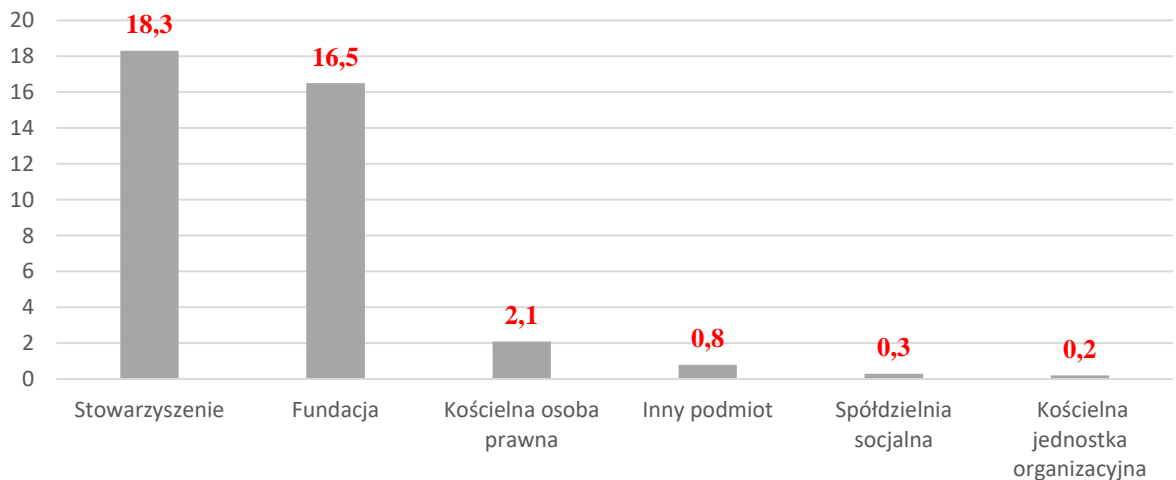
Wykres 15. Oferty dofinansowane ze względu na formę prawną Oferenta

Źródło: opracowania własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

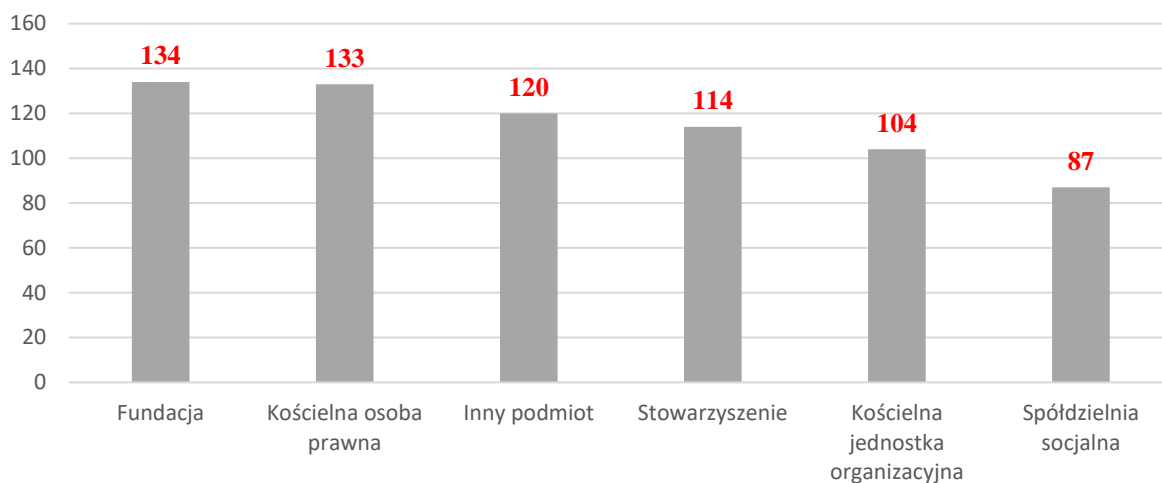
Przyznana kwota dotacji na projekty realizowane przez stowarzyszenia wyniosła łącznie 18,3 mln zł. Średnia wysokość dotacji wyniosła 114 tys. zł. Fundacjom przekazano w sumie 16,5 mln zł, a średnia wysokość dotacji była wyższa i wyniosła 134 tys. zł. Podmioty kościelne otrzymały odpowiednio: kościelne osoby prawne 2,1 mln zł, średnia wysokość dotacji wyniosła 133 tys. zł., kościelne jednostki organizacyjne 0,2 mln zł, średnia wysokość dotacji 104 tys. zł, spółdzielnie socjalne otrzymały 0,3 mln zł, średnia wysokość dotacji 87 tys. zł, oraz podmioty o innej formie prawnej otrzymały środki w wysokości 0,8 mln zł – średnio 120 tys. zł dla jednej organizacji.

Wykres 16. Wnioskowana kwota w mln zł ze względu na formę prawną Oferenta

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Wykres 17. Średnia wartość wnioskowanej dotacji w tys. zł z podziałem na formę prawną Oferenta

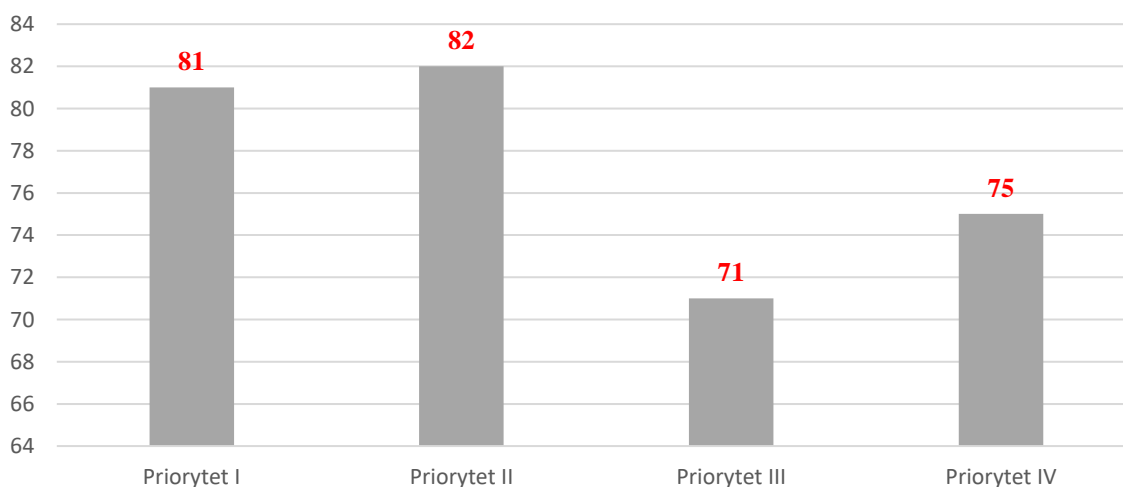

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

4. Podmioty dofinansowane w podziale na Priorytety i liczba uczestników (beneficjentów) występująca w poszczególnych Priorytetach

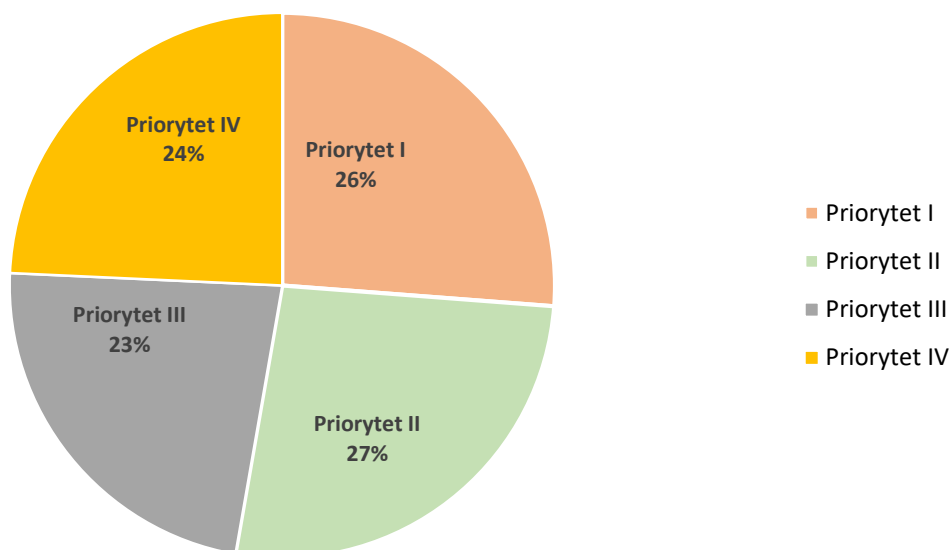
Największa liczba ofert została dofinansowana w I i II Priorytecie. W Priorytecie I dofinansowano 81 ofert (26%), natomiast w II – 82 ofert (27%). Oferty przyjęte w III i IV Priorytecie stanowiły odpowiednio 23% i 24% wszystkich ofert (odpowiednio 71 ofert w III i 75 w IV Priorytecie).

Wykres 18. Oferty dofinansowane w podziale na Priorytety

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

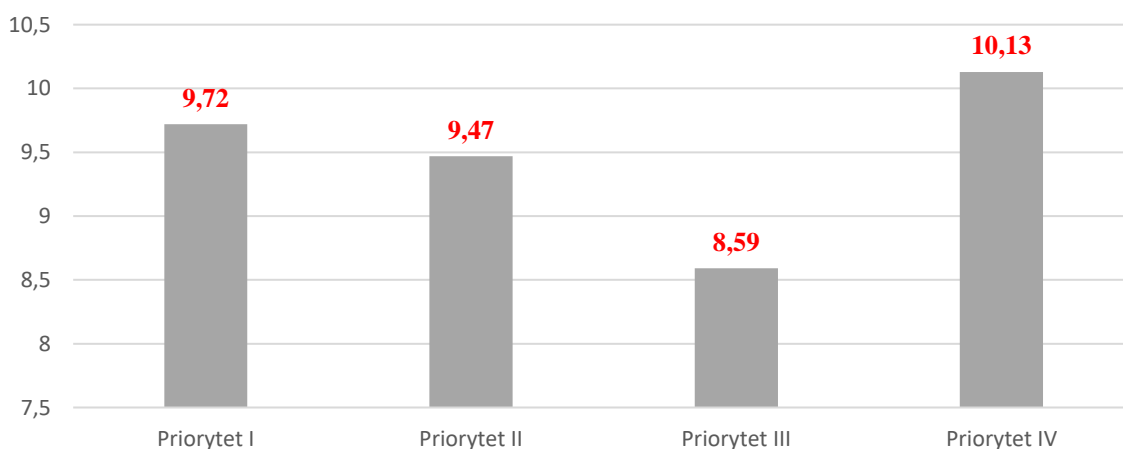
Wykres 19. Oferty dofinansowane w podziale na priorytety w ujęciu procentowym

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Na dofinansowanie ofert w Priorytecie I przeznaczono 9,72 mln zł., w Priorytecie II 9,47 mln zł, w Priorytecie III 8,59 mln zł, natomiast w Priorytecie IV 10,13 mln zł.

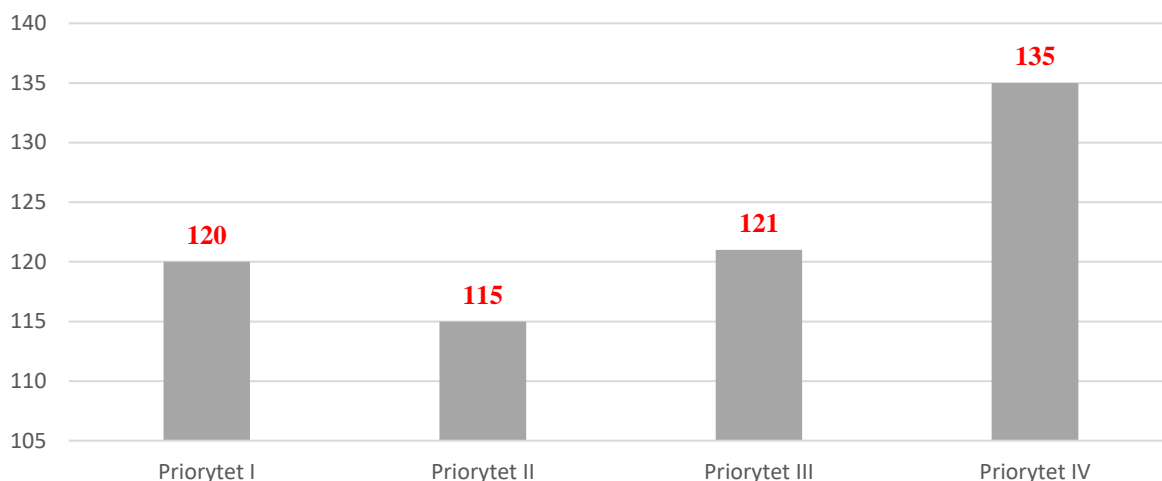
Wykres 20. Kwota dofinansowania z podziałem na Priorytety (w mln zł)

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Średnia wartość dofinansowania przypadająca na jeden projekt była najwyższa w Priorytecie IV (135 tys. zł), natomiast najniższa w Priorytecie II (115 tys. zł). W I Priorytecie organizacje otrzymały dotację w średniej wysokości 120 tys. zł., a w III Priorytecie 121 tys. zł.

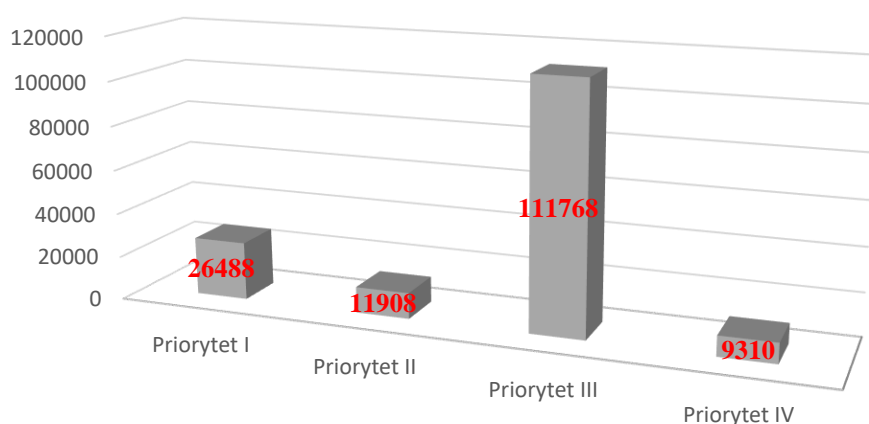
Wykres 21. Średnia wartość dofinansowania w poszczególnych Priorytetach przypadająca na na jeden projekt (tys. zł)

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Wśród uczestników (beneficjentów ostatecznych) najwięcej 111768 osób tj. 70,1 % brało udział w działaniach III Priorytetu. Liczebność uczestników (beneficjentów ostatecznych) wśród pozostałych Priorytetów kształtowała się w następujący sposób: Priorytet I – 26488 osób (16,6%), Priorytet II – 11908 osób (7,5%), Priorytet IV – 9310 (5,8%).

Wykres 22. liczba uczestników (beneficjentów ostatecznych) w podziale na Priorytety

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

5. Podmioty dofinansowane ze względu na wybrany Priorytet i kierunek działań – na podstawie złożonych ofert.

Priorytet	Kierunek działań	ASOS edycja 2019	
		Liczba ofert	Kwota dotacji w zł
Priorytet I - Edukacja osób starszych	1. Zajęcia edukacyjne z zakresu różnych dziedzin (m.in. prawo, gospodarka, zdrowie, w tym profilaktyka zdrowotna, sport, turystyka, edukacja, wizyty studyjne, języki obce, umiejętności interpersonalne, nowe technologie), programy edukacyjne i warsztaty o starzeniu, osobach starszych i aktywnym starzeniu.	70	8 442 731,99
	2. Zajęcia przygotowujące do usług wolontariackich.	2	191 530,00
	3. Kształcenie opiekunów.	5	619 595,00
	4. Promowanie wolontariatu kompetencji.	0	0,00
	5. Promocja oferty edukacyjnej wśród osób starszych.	4	470 471,00
Priorytet II - Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową	1. Aktywność społeczna, w tym wolontariat osób starszych.	14	1 610 870,00
	2. Aktywność fizyczna osób starszych, aktywność turystyczno-rekreacyjna osób starszych.	26	3 094 374,50
	3. Zajęcia w obszarze kultury i sztuki, w tym angażujące różne pokolenia.	25	2 834 200,47
	4. Budowanie sieci społecznych, w tym wolontariat wewnątrz i międzypokoleniowy.	14	1 554 130,32
	5. Przeciwdziałanie e-wykluczeniu.	3	376 180,00
Priorytet III - Partycypacja społeczna osób starszych	1. Formy aktywności osób starszych wobec społeczności lokalnych (rozwój społeczeństwa obywatelskiego).	33	4 203 688,00
	2. Aktywność wspierająca uczestnictwo i integrację w życiu społecznym/publicznym.	25	2 650 883,00
	3. Sieć pomocowo-informacyjna (budowanie pozytywnego wizerunku starości, pomoc obywatelska).	7	869 933,00
	4. Aktywna obecność w procesie tworzenia i funkcjonowania grup obywatelskich oraz organizacji pożytku publicznego.	6	863 935,00

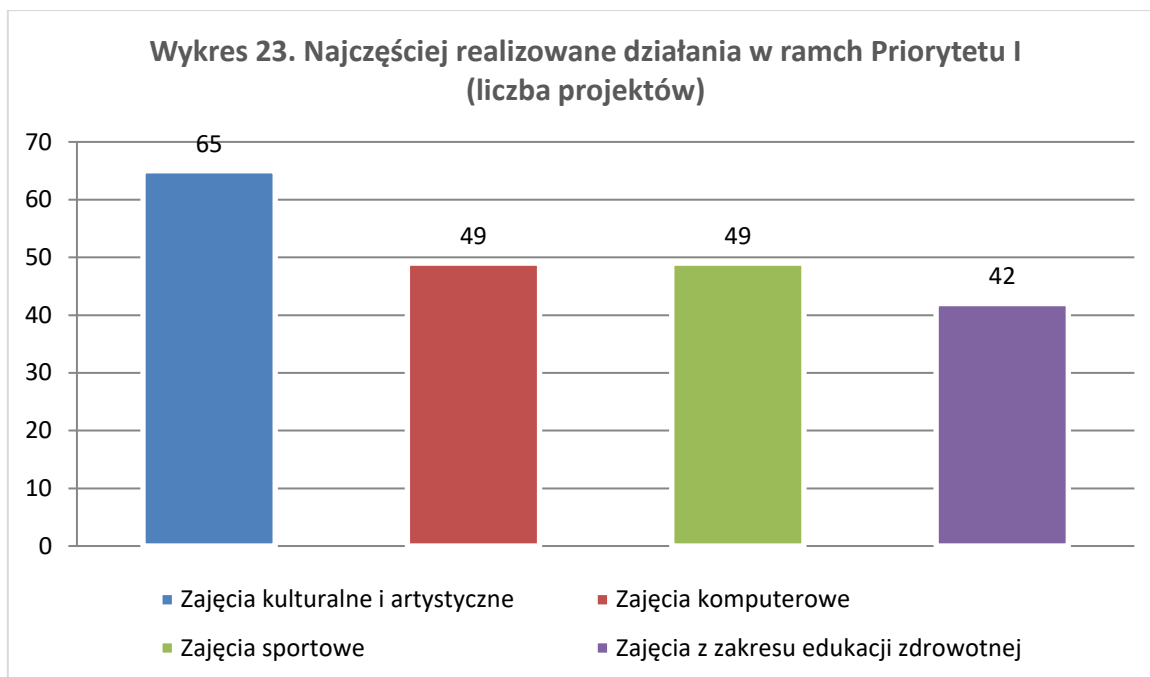
Priorytet	Kierunek działań	ASOS edycja 2019	
		Liczba ofert	Kwota dotacji w zł
Priorytet IV - Usługi społeczne dla osób starszych (usługi zewnętrzne)	1. Szkolenia dla wolontariuszy i opiekunów (z zakresu pomocy osobom starszym).	12	1 562 610,75
	2. Wspieranie różnych form samopomocy.	6	762 256,00
	3. Wspieranie rodzin w opiece nad osobą starszą poprzez rozwój usług opartych na działalności wolontariuszy.	0	0,00
	4. Rozszerzanie dostępności do usług społecznych m.in. opiekuńczych, kulturalnych, edukacyjnych, poradniczo -doradczych, sportowych i turystycznych.	57	7 806 828,04

VI. Przykłady działań zrealizowanych w ramach edycji 2019 Programu ASOS

1. Priorytet I Edukacja osób starszych

Do najczęściej realizowanych działań w ramach **Priorytetu I Edukacja osób starszych** należały:

- **zajęcia kulturalne i artystyczne** - (takie jak np.: rękodzieło, na które składało się: decoupage, haft ręczny, szydełkowanie, filcowanie, zajęcia z malarstwa, carvingu, florystyki; a także inne rodzaje zajęć artystycznych w tym śpiewanie, zajęcia teatralne i zajęcia literackie, zajęcia z fotografii);
- **zajęcia sportowe** - (m.in.: nordic walking, gimnastyka, basen, aqua aerobik, pilates, samoobrona, joga, taj-chi);
- **zajęcia komputerowe** - (w tym: obsługa komputerów na różnych poziomach począwszy od włączania komputerów, poprzez podstawowe programy komputerowe, obsługa przeglądarek internetowych, komunikatora internetowego Skype, podstawowych edytorów tekstowych typu Word i Excel aż po obsługę portali społecznościowych, zakupy w Internecie czy bankowość internetową);
- **zajęcia z zakresu edukacji zdrowotnej** (np. wykłady, szkolenia, spotkania z lekarzami, pielęgniarkami dietetykami związane z takimi tematami jak: dietetyka, pierwsza pomoc, choroby wieku dojrzałego itp.);

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Przykładem projektu w ramach Priorytetu I, obejmującego szereg różnorodnych działań było zadanie pn. „Oswoić starość - rozwój działalności klubów seniora na terenie gminy Bobolice” zrealizowane przez Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych w Bobolicach⁴ (województwo zachodniopomorskie), w ramach, którego grupa 104 seniorów uczestniczyła m.in. w:

- cyklu wykładów/spotkań pt. „Oswoić starość - rozwój działalności klubów seniora na terenie gminy Bobolice”. Celem wykładów było podniesienie samoświadomości seniorów na temat starzenia się oraz nauka sposobów samodzielnego wpływania na jakość swojego życia;
- zajęciach Senior AS (aktywny, sprawny) - gimnastyki ogólnorozwojowej;
- warsztatach artystycznych dla seniorów „Artysta Senior” (seniorzy metodą filcowania wykonali świąteczne ozdoby – bombki i krasnale);
- warsztatach florystycznych połączonych ze zwiedzaniem ogrodów botanicznych;
- zajęciach z zakresu zdrowego trybu życia - aktywność sportowa. Seniorzy uczestniczyli w zajęciach nordic-walking i w zajęciach na basenie;
- w spotkaniach z kulturą – seniorzy wzięli udział w 4 wyjazdach do kina i teatru;
- warsztatach teatralnych dla seniorów;

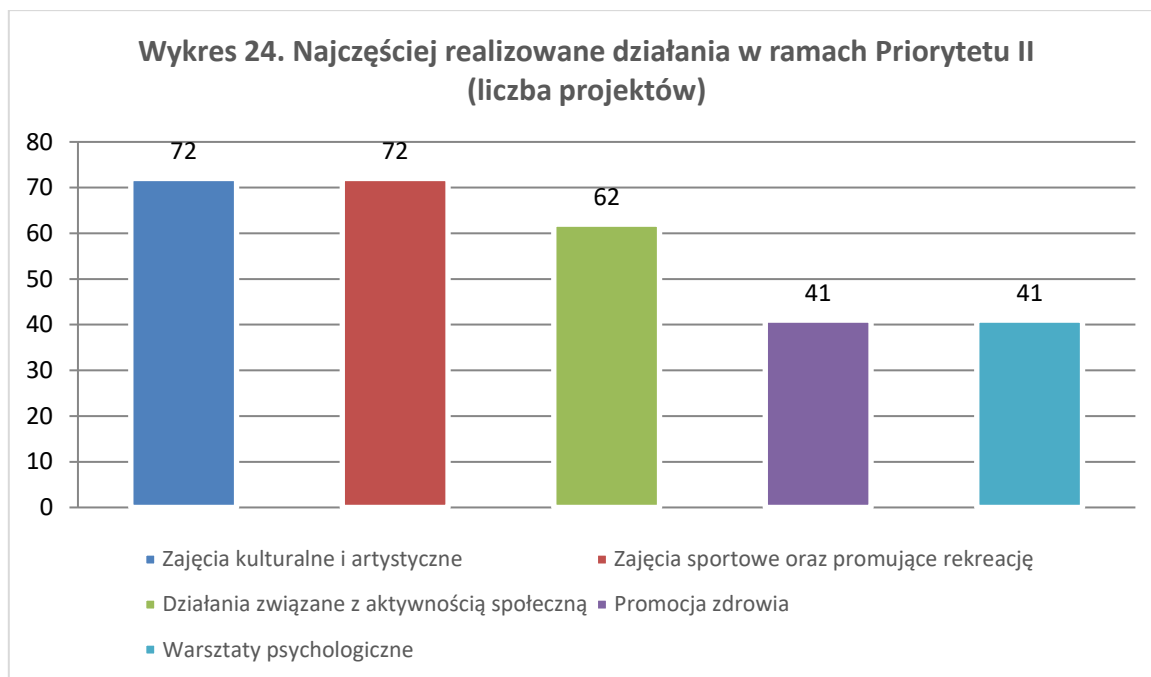
⁴ Projekt był realizowany w partnerstwie z Gminą Bobolice, Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Kultury w Bobolicach, Miejsko - Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Bobolicach, Gospodą Wiejską w Drzewianach.

- warsztatach savoir vivre;
- warsztatach psychologicznych;
- spotkaniach animacyjnych dotyczącego bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa pożarowego seniorów, oraz opieki nad osobą starszą;
- spotkaniu wigilijnym seniorów podsumowującym realizację projektu pt. „Oswoić starość – rozwój działalności klubów seniora na terenie gminy Bobolice”.

2. Priorytet II Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową osób starszych

Do najczęściej realizowanych działań w ramach **Priorytetu II Aktywność społeczna promująca integrację wewnątrz- i międzypokoleniową osób starszych** należały:

- **zajęcia kulturalne i artystyczne** (np. wyjścia do teatru, filharmonii, zajęcia z rękodzieła: decoupage, ceramika, zajęcia muzyczne, taneczne) oraz dotyczące lokalnych zwyczajów i tradycji;
- **zajęcia sportowe oraz promujące rekreację turystyczną** (najczęściej były to międzypokoleniowe zajęcia z nordic walking, fitness, aerobik, aktywności na basenie, pilates, a także wycieczki edukacyjno-krajoznawcze);
- **działania promujące aktywność społeczną, w tym wolontariat** (projekty z tego obszaru najczęściej dotyczyły animacji lokalnej, organizacji kawiarenek obywatelskich oraz zajęć edukacyjnych dla seniorów z obszarów takich jak: wolontariat, funkcjonowanie organizacji pozarządowych czy też angażowanie się w inicjatywy lokalne);
- **warsztaty z zakresu promocji zdrowia** (np. warsztaty zdrowego żywienia, warsztaty kulinarne, treningi zdrowego trybu życia, prozdrowotne sposoby spędzania wolnego czasu);
- **warsztaty psychologiczne** (najczęściej dotyczyły one psychoedukacji, treningów interpersonalnych oraz zajęć antystresowych).

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Przykładem projektu w ramach Priorytetu II, obejmującego szereg różnorodnych działań było zadanie pn. „Seniorzy wiele wari 2” zrealizowane przez Fundację A.R.T. oraz Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej (dwa podmioty realizujące projekt pochodzą z województwa małopolskiego), w ramach, którego grupa 73 seniorów uczestniczyła m.in. w:

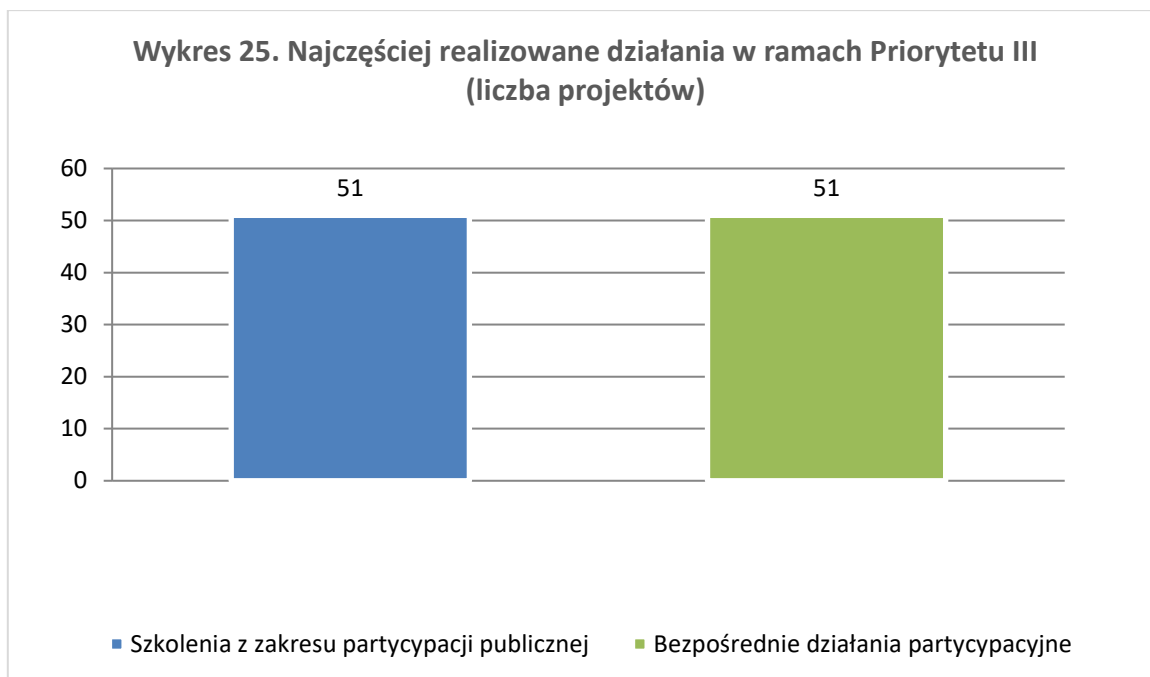
- warsztatach integracyjnych;
- warsztatach fitnessu dla seniorów;
- warsztatach z cyklu „Jesteś wiele wart” (adaptacja do zmian, kompetencje społeczne, rozwój osobisty). W ramach ww. warsztatów odbyły się m.in. zajęcia z pierwszej pomocy, prelekcje dotyczące bezpieczeństwa, dbania o zdrowie, zagadnień z dziedziny kultury i sztuki;
- warsztatach ruchowo-taneczno-relaksacyjnych;
- warsztatach manualno-kreatywnych;
- warsztatach „Wiem, że zdrowo jem”. Warsztaty z dietetykiem obejmowały: mini-wykłady, indywidualny dobór i omówienie diety dla uczestników, pomiar masy i składu ciała, wspólne przygotowywanie zdrowych, szybkich i niskobudżetowych potraw;
- międzypokoleniowych spotkaniach koncertowo-warsztatowych, podczas których miało miejsce wspólne słuchanie i śpiewanie przebojów dawniejszych i współczesnych, piosenek kabaretowych, świątecznych, patriotycznych, kolęd. Dzieci pomagały w graniu (tamburyna, grzechotki, trąbki);

- indywidualnych poradach specjalistów (prawnik, pedagog, psycholog). Udzielono łącznie 100 godzin indywidualnego poradnictwa specjalistycznego;
- wykładach rehabilitanta;
- zajęciach relaksacyjno-ruchowych, w zajęciach na basenie i nordic-walking;
- szkoleniach wolontariackich dla seniorów i udział w VI Festiwalu Rodziny;
- zajęciach informatycznych. Przeprowadzono 50 h zajęć informatycznych;
- zajęciach z języka angielskiego;
- potańcówkach międzypokoleniowych;
- zajęciach Salonika Alternatywnego seniorzy wzięli udział m.in. w zajęciach kulinarnych, grach planszowych i karcianych, zajęciach komputerowych. Ponadto zorganizowanych zostało 3 wyjścia do kina, 1 wyjście do teatru oraz 4 spaceru po Warszawie.

3. Priorytet III Partycypacja społeczna osób starszych

Do najczęściej realizowanych działań w ramach **Priorytetu III Partycypacja społeczna osób starszych** należały:

- **szkolenia z zakresu partycypacji publicznej** (zarówno wyjazdowe jak i miejscowe, takie jak: animacja lokalna, wolontariat, uczestnictwo w konsultacjach społecznych, przygotowywanie projektów społecznych, wykorzystanie inicjatywy lokalnej, a także organizacja spotkań seniorów z władzami lokalnymi, na których poruszano problematykę uczestnictwa osób starszych w życiu publicznym);
- **prowadzenie bezpośrednich działań partycypacyjnych włączających osoby starsze** (w tym: realizacja inicjatyw lokalnych, przygotowywanie projektów do lokalnych edycji budżetu obywatelskiego, przygotowywanie lokalnych strategii i dokumentów z zakresu polityki społecznej wobec osób starszych, prowadzenie kawiarenek obywatelskich i punktów konsultacji społecznych, organizowanie wydarzeń i imprez skierowanych do osób starszych).

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

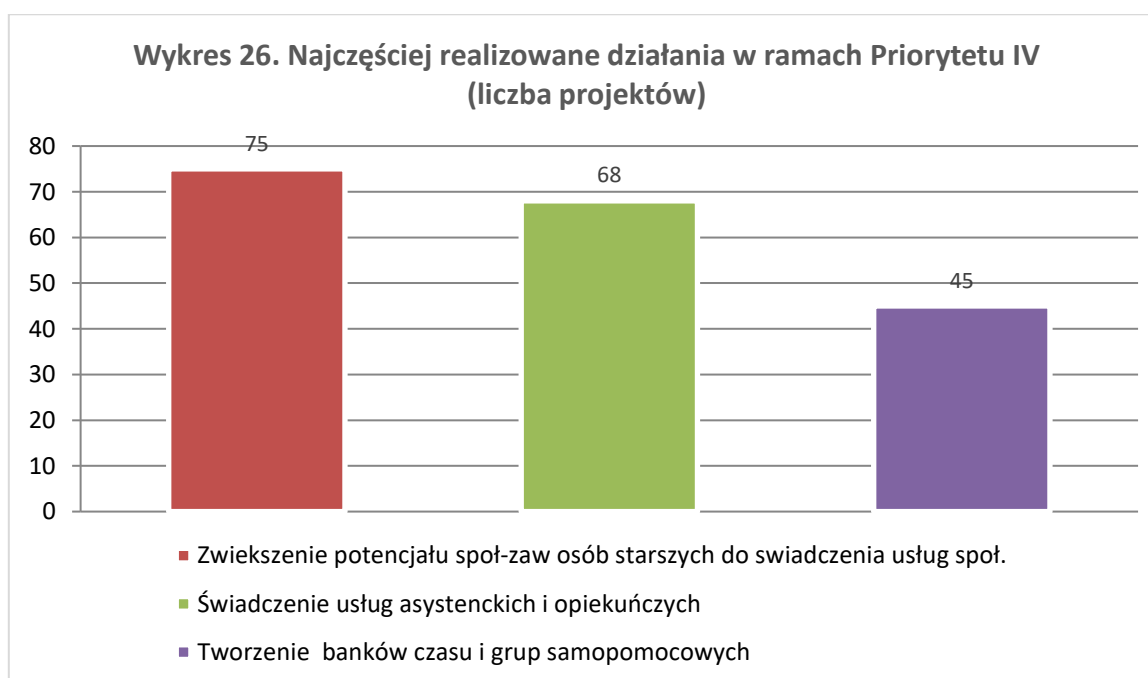
Przykładem zadania obejmującego działania w obszarze aktywności społecznej był projekt pt. „Senior Re-aktywacja”, zrealizowany przez Stowarzyszenie Civitas (województwo śląskie) w partnerstwie z Gminą Dąbrowa Górnicza (województwo śląskie), w ramach którego 40 seniorów uczestniczyło m.in. w:

- warsztatach integracji wewnątrzpokoleniowej, kompetencji społecznych z modułem lider animator;
- warsztatach partycypacji społecznej z modułem poświęconym procesowi rewitalizacji;
- warsztatach dotyczących cyfrowych technik partycypacji;
- konsultacjach wspomagających proces rewitalizacji;
- przeprowadzonych lokalnych akcjach społecznych wspomagających proces rewitalizacji w tym w akcjach „Ogród Pełen Życia” i „Żywa Ulica 3 Maja”;
- konferencji podsumowującej pn. „Czy Dąbrowa Górnicza jest miastem dla starych ludzi?”.

4. Priorytet IV Usługi społeczne dla osób starszych

Do najczęściej realizowanych działań w ramach Priorytetu IV Usługi społeczne dla osób starszych należały:

- **zwiększenie potencjału społeczno-zawodowego osób starszych do świadczenia usług społecznych** (tematyka realizowanych projektów dotyczyła między innymi: technik pielęgnacji osoby chorej, kursów pierwszej pomocy przedmedycznej, rehabilitacji w środowisku domowym pacjenta, żywienia osób niesamodzielnych, planowania racjonalnego budżetu domowego, likwidacji barier funkcjonalnych, świadczenia usług na rzecz osób z zespołami otępiennymi);
- **świadczenie usług asystenckich i opiekuńczych** (najczęściej było to: wsparcie asystenta osoby starszej (m.in. pomoc w czynnościach domowych i osobistych, wspólne wyjścia na cmentarz, do lekarza, po zakupy, na różne atrakcje kulturalne, wspólne spotkania i rozmowy), usługi pielęgnacyjne i opiekuńcze, poradnictwo psychologiczne i społeczne);
- **tworzenie banków czasu i grup samopomocowych** (w tym także szkolenia dla lokalnych liderów, warsztaty psychologiczne przygotowujące do świadczenia samopomocy oraz edukacja społeczna).

Źródło: opracowanie własne (dane zebrane przez Departament Polityki Senioralnej, MRPiPS).

Przykładem zadania dotyczącego działania w przedmiotowym obszarze był projekt pt. „Kufier Kolpinga pełen możliwości”, zrealizowany przez Związek Centralny Dzieła Kolpinga w Polsce (województwo małopolskie), w ramach którego 324 seniorów uczestniczyło m.in. w:

- kursie opiekuna osoby starszej (zajęcia kursu obejmowały następujące zagadnienia: rola, zadania opiekuna osoby starszej, higiena i pielęgnacja osoby starszej- techniki pielęgnacyjne, psychospołeczne aspekty funkcjonowania osób starszych, wielochorobowość oraz specyfika schorzeń osób w wieku starszym, pierwsza pomoc przedlekarska, zasady prawidłowego żywienia osoby starszej, dieta i profilaktyka, wsparcie rodziny w czasie odchodzenia osoby starszej, etyka opieki nad osobami starszymi;
- praktyce wolontaryjnej w zakresie sprawowania opieki nad osobą starszą. Praktyka odbywała się w domach seniora i domach pomocy społecznej. Zrealizowano 420 godzin praktyki wolontaryjnej;
- niedzielnych obiadach- rozwój trwałych usług społecznych;
- w seminariach „Rodziny Kolpinga- inspiracje” obejmujących taki program jak: program identyfikacja dobrych praktyk i rozwiązań w zakresie usług społecznych na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych z ograniczoną samodzielnością, w działalności Rodzin Kolpinga w Polsce i na świecie - zakres tematyczny: a) Rodziny Kolpinga w Polsce i na świecie, ich działalność i osiągnięcia, b) dobre praktyki kolpingowskie w zakresie animacji społecznej seniorów i usług społecznych na rzecz seniorów, c) warsztat praktyczny- inspiracje, czyli jak zidentyfikowane dobre praktyki wykorzystać w działalności lokalnej Klubów Seniora;
- coachingu – na podstawie zidentyfikowanych pomysłów i dobrych praktyk Kluby Seniora wypracowały własne lokalne pomysły inspirowane działalnością Rodzin Kolpinga na świecie i w Polsce;
- moderowanych debatach „Kufier Kolpinga pełen możliwości”;
- Forum Seniorów pod hasłem „W nas jest siła” na temat działania grup samopomocowych seniorów i rozwoju usług społecznych w oparciu o ideę seniorzy dla seniorów, reagowania na potrzeby seniorów żyjących w najbliższym otoczeniu, rozwoju standardu usług społecznych na rzecz seniorów w oparciu o chrześcijańskie wartości.

5. Informacja dotycząca zmian w Regulaminie Konkursu ASOS edycja 2019 w odniesieniu do edycji 2018 r.

W Regulaminie Konkursu Programu ASOS na 2019 r. uwzględnione zostały zebrane wcześniej uwagi, w tym uwagi Rady ds. Polityki Senioralnej, które dotyczyły:

1. Wprowadzenia następujących kryteriów strategicznych dla poszczególnych priorytetów:
 - Priorytet I - Projekt zakładający edukację nieformalnych opiekunów osób starszych;
 - Priorytet II - Projekt realizowany w partnerstwie formalnym z Dziennym Domem/Klubem „Senior+” (doprecyzowano w porównaniu z poprzednią edycją, że partnerstwo ma mieć wymiar formalny);
 - Priorytet III - Projekt zakładający kształtowanie pozytywnego postrzegania starości w społeczeństwie;
 - Priorytet IV - Projekt zakładający świadczenie usług asystenckich i opiekuńczych dla osób starszych o ograniczonej samodzielności w miejscu zamieszkania.
2. Rezygnacji z kryterium strategicznego regionalnego i braku możliwości przyznania punktacji 10 pkt za spełnienie tego kryterium przez ekspertów – w związku z powyższym maksymalna ocena oferty mogła wynieść 210 punktów.

Program ASOS w 2019 r. był realizowany z uwzględnieniem powyższych rekomendacji.

Podsumowanie

W sytuacji zakończenia lub ograniczenia pracy zawodowej związanej z osiągnięciem wieku emerytalnego ważne jest podejmowanie przez seniorów zarówno aktywności społecznej, jak i edukacyjnej.

Jednym z głównych założeń Programu ASOS jest idea zwiększenia aktywności społecznej osób starszych, która jest istotnym elementem realizacji koncepcji aktywnego i zdrowego starzenia się.

Program ASOS oferuje seniorom skorzystanie z szerokiego wachlarza działań, które umożliwiają poszerzenie wiedzy, nabywanie nowych umiejętności czy też dają

możliwość podejmowania aktywności na rzecz społeczności lokalnych, również w formie wolontariatu. W ramach Programu ASOS realizowane są także działania zwiększające dostęp do usług społecznych oraz wspierające idee samopomocy i samoorganizacji.

W edycji 2019 złożono łącznie 1 346 ofert, z czego przyjęto do realizacji 309 projektów na łączną kwotę 37,9 mln zł. Zapotrzebowanie zgłaszane przez organizacje wynosiło ponad 153,5 mln zł. W ramach dofinansowanych projektów, na etapie rozstrzygnięcia konkursu, planowanymi działaniami objęto 159 474 beneficjentów ostatecznych (uczestników).

Po przeprowadzeniu dogłębnej analizy 309 ofert dofinansowanych w ramach Programu ASOS edycji 2019, zaobserwować można, że realizowane projekty związane były najczęściej z takimi kategoriami jak: aktywność ruchowa, aktywność kulturalna rozumiana, jako czynny i bierny udział w zajęciach kulturalnych, walka z wykluczeniem informatycznym poprzez edukację z obsługi komputerów oraz Internetu, edukację zdrowotną, psychologiczną, prawną i społeczną oraz integrację poprzez udział seniorów w różnego rodzaju wydarzeniach, takich jak: konferencje, bale czy bardzo popularne wyjazdy do dużych miast i w miejsca atrakcyjne turystycznie.

Działania aktywizacyjne, integracyjne i edukacyjne uzupełniane były przez projekty realizowane w ramach Priorytetu IV - Usługi społeczne dla osób starszych. W ramach tego obszaru najczęściej realizowane były zadania związane z tworzeniem banków czasu, grup samopomocowych, centrów usług dla osób starszych, a także ze zwiększeniem potencjału społeczno-zawodowego osób starszych do świadczenia usług społecznych oraz samym świadczeniem usług asystenckich i opiekuńczych.

Z powyższego jednoznacznie wynika, iż działania realizowane w ramach projektów dofinansowanych w konkursie Programu ASOS bezpośrednio wpisują się w działania zwiększające aktywność społeczną, kulturalną, edukacyjną, sportową itp. osób starszych w Polsce, a także w kategorię uczenia się przez całe życie.

Mając na uwadze konieczność zapewnienia spójności Programu ASOS z realizowaną polityką społeczną wobec osób starszych oraz bieżącymi politykami publicznymi, w edycji 2019 ww. Programu wprowadzone zostały kryteria strategiczne, które zawierały preferencje dotyczące określonych typów projektów.

W ramach poszczególnych Priorytetów premiowane były projekty zawierające działania edukacyjne mające na celu zwiększenie bezpieczeństwa osób starszych (Priorytet I), zakładające realizację zadania w partnerstwie formalnym z Dziennym Domem/Klubem „Senior+” (Priorytet II), przewidujące wsparcie osób starszych

w rzecznictwie swych interesów oraz w zrzeszaniu się (Priorytet III) oraz zakładające świadczenie usług asystenckich i opiekuńczych dla osób starszych o ograniczonej samodzielności (Priorytet IV).

Przeprowadzenie kontroli realizacji zadania publicznego oraz sposobu wykorzystania dotacji przez organizacje realizujące zadania w ramach Programu ASOS pozwoliło na wykluczenie ryzyka naruszeń powstających po stronie realizatora zadań publicznych w ramach tego Programu.

Podsumowując, realizacja Programu ASOS edycja 2019 przyczyniła się w znacznym stopniu do osiągnięcia celów Programu, a co za tym idzie – do poprawy jakości i poziomu życia ponad 159 tysięcy osób starszych w Polsce poprzez aktywność społeczną, wobec czego za celowe uznano stworzenie nowego programu w kolejnych latach (ostatnia edycja Programu ASOS przewidziana była na 2020 rok) przeznaczonego dla środowiska seniorów.

W związku z tym, że w 2020 r. realizowana jest ostatnia edycja Programu ASOS obecnie trwają prace nad programem rządowym promującym aktywność osób starszych, który zastąpi Program ASOS od 2021 roku.

Powyższy program, który będzie skierowany do środowiska seniorskiego jest w dużej mierze kontynuacją Programu ASOS i oparty jest na dokumencie przyjętym uchwałą Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r. (M. P. poz. 1169) pn. *Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. BEZPIECZEŃSTWO – UCZESTNICTWO – SOLIDARNOŚĆ*.